

Naturskyddsföreningen i Botkyrka–Salem

Botkyrka Kommun
Miljöenheten
147 85 Tumba

Yttrande över förslaget till vattenprogram för Botkyrka kommun – *Botkyrkas blå värden.* / Diarie nr. sbf/2014:77

Naturskyddsföreningen i Botkyrka - Salem har mottagit remissförslaget och konstaterar att förslaget är mycket väl genomarbetat och omfattande. Eftersom remisstiden går ut redan den 31 oktober och att föreningen fick remisshandlingarna så sent som den 6 oktober så har vi inte haft tid och möjlighet att göra några djupare analyser av det omfattande materialet. Vi är inte heller helt nöjda med våra formuleringar.

Föreningen anser att detta gedigna vattenprogram som omfattar hela kommunen bör utformas så att så många som möjligt av våra innevånare, företag och organisationer kan ta del av materialet. Detta kan ske genom att kommunen producerar en kortversion med mer sammanfattande beskrivningar, naturligtvis med hänvisningar till det fullständiga programmet.

Slutligen vill vi påpeka att det är viktigt med regelbundna uppföljningar av programmet som också bör redovisas för allmänheten på lämpligt sätt.

Naturskyddsföreningen redovisar inledningsvis synpunkter på dokumentet "BBV bilaga 5.pdf" uppdelat på huvudrubriker. Därefter svarar vi på kommunens frågeställningar enligt följebrevet.

SJÖAR

- Dessa bägge åtgärder tycker vi att man bör prioritera:
  1. Genom att söka och möta problemställningarna "uppströms" d v s fokusera på orsaker och källorna kan mycket miljöresurser, tid och pengar sparas. Dessa orsaker kan vara allt från biologiskt - kemiska, kommunalt organisatoriska till att vara av ekonomisk art. Därför bör en analys av de största hindren göras för att eliminera eller minska hindren.
  2. Fokus på insatser bör ligga på de mark och vattenområden som representerar ekosystemtjänsters största ekonomiska värden. För t. ex. dricksvatten men även för rekreation och hälsa. Ekosystemtjänsterna måste stärkas i nutid för kommunens hållbara framtid och dess innevånare.
- En ekonomisk uppskattning bör göras, för en eventuell försämring eller förlust av dessa ekosystemtjänster, vad det skulle innebära, för Botkyrka kommuns ekonomi och utveckling. En hållbar kommun är en i hög grad en självförsörjd kommun av ekosystemtjänster.
- En ökad redundans bör utvecklas. "Nya reservvattentäkter" och reservgrundvattenkällor är nödvändiga att utse innan t e x Mälaren eller Bornsjön eller någon av de andra nuvarande vattentäkterna har förorenats.

- Projekt Born, startat av Stockholm Vatten och Nordkalk AB i Salems kommun, har tillkommit efter att man funnit reservvattentäkten Bornsjön har höga halter av fosfor i bottensedimentet. Detta kan hota kvalitén på dricksvattnet. Med kalkfilterdiken och strukturkalkning samt syresättning av bottenvattnet avses minska fosforläckaget. *Projektet indikerar stort behov av fler reservvattentäkter.*

VATTENDRAG

- Kagghamraån är klassad som riksintresse för naturvården bl.a. på grund av den unika förekomsten av havsöringar som vandra upp i ån. Av denna anledning vill vi att myndigheterna bevakar området hårdare när det gäller eventuella etableringar respektive drift av miljöfarliga verksamheter i Kagghamraåns avrinningsområde.
- Under rubriken Älvestaån på sidan 141 "Påverkansanalys" står att det att den skyddszon, som finns vid Älvestaån, bör ha minskat näringsläckaget från åkermarken avsevärt. Vi undrar om det stämmer?
Åkern mellan Hågelby och Älvesta har täckdikning/dräneringsrör. Kan det vara så att kväve och fosfor från åkern rinner under denna skyddszon och kommer "orenat" till bäcken? Bifogar en nytagen bild på ett av dräneringsrören som leder till bäcken. Dagen efter ett regn så ser man ett ganska stort flöde från täckdikningen. Om man jämför vattenfödet i Älvestaån nära Hågelby och flödet nära Älvesta, så ökar flödet kanske 2-3 gånger. Enda rimliga förklaringen är täckdikningen. Det kanske krävs fler mätpunkter för att hitta källan till föroreningarna. Motsvarande problemställning gäller naturligtvis också i flera andra vattendrag i kommunen ,

KUSTVATTEN

Vi har valt att kommentera två av de fyra kustvattenområdena i kommunen nämligen Himmerfjärden och Kaggfjärden. Östersjön är ju som bekant påverkad av eutrofiering, kemikalier, överfiske och plast. Rester av plast i mikro och nanostorlekar har påträffats i hela Östersjöns vattenmassa och naturligtvis är det ett problem även i våra kustvattenområden.

- ***Kaggfjärden och påverkan***
Med sin bottentröskel ca 20 meter vid inloppet och låga vattenomsättning kan liknas vid ett innanhav i miniatyr. Med förhärskande sydvästvindar och strömmar, utgör den en känslig del av Himmerfjärden. Näringstillförseln från kringliggande jordbrukslandskapen och enskilda avlopp, resulterar i låg syrehalt och dåligt siktdjup sommartid.
- ***Fartygstrafik och svall***
Fartyg med bruttodräktighet på 4000 ton kommer än mer att påverka erosionen på Kaggfjärdens stränder, även vid så låga farter som 5 knop. Särskilt vid det smala sundet, landtungan Söderängskärr (allmänt kallad "Blåbärsudden").
- Det är ytterligt olämpligt att förlägga miljöfarlig verksamhet i detta känsliga riksintresseområde. Ett av de få naturliga reproduktionsställen för havsöring i Sverige. Vid tilläggning med fram back manövrar kommer oundvikligt att öka turbiditeten, grumla upp bottensediment och påverka bottenfaunan.

Grödinge Båtklubb

Kaggfjärdens vattenmassa belastas vår och höst med kemikalier, båtbottnfärger och dåligt förbrända kolväten från motorer. Spolplattor saknas och borde finnas vid upptagningar för att minska miljöbelastningen.

Himmerfjärden

Syvac, Himmerfjärdsverket med sina anslutna mer än 314 000 p/e, personekvivalenter belastar Östersjön, trots höggradig rening. Försök lär göras att minska läkemedels- rester.

- Naturskyddsföreningen i B-S föreslår kommunen att göra en informationskampanj om varför medborgarna måste minska tillförseln av plast till natur och SYVAB's reningsverk. Te x undvika, plastmaterial och tvätta fleece kläder som avger skadliga nanopartiklar av plast i våra vatten.
- Vi efterlyser även en vetenskaplig studie hur man kan rena, avskilja plastpartiklar i mikro och nanostorlek från utgående "renat vatten" till Östersjön.

GRUNDVATTEN

- I mer än 100 år har grusåsar exploaterats i Botkyrka och i Stockholmsregionen till nackdel för dessa naturliga grundvattenresurser, tyvärr till förmån för de mer sårbara ytvattentäkterna.
- En naturlig följd borde bli att skydda de kvarvarande eventuellt oskyddade grusåsarna i Botkyrka kommun, för all framtid. Enligt (7 kap miljöbalken vattenskyddsområde) samt där tillämpligt är, (9 kap Mb miljöfarlig verksamhet)

Nedan, våra svar på kommunens förslag på frågeställningar enligt följebrevet

ÅTGÄRDSFÖRSLAG "inom ert ansvarsområde"

Föreningars ansvar kan vara att sprida kunskap om värna om våra närliggande vatten. Enskilda medborgares ansvarsområden kan vara att på frivillig basis medverka till rensning av sjöar, åar och kuststräckor. Att stimulera varandra att ta hänsyn till naturvärden vid stränder av sjöar, vattendrag och kust. Ej förorena, skräpa ned, skapa höga bullernivåer, hålla låga hastigheter med båt vid häckningstider, skonsam kemikalieanvändning och hantering vid båtvård vår och höst, wc tömningar i avsedda sugstationer mm.

BUDGETPERIOD fram till 2021

Av de 32 uppräknade medtagna sjöarna i Botkyrka föreslår vi att restaurera först de sjöar och kuster som nyttiggör medborgare och naturvärden mest. D v s där flest medborgare kan få meningsfull fritid och hälsa. Samt bibehålla viktiga ekosystemtjänster.

- Ett förslag är att restaurering av den övergödda sjön Uttran bör göras. Sjön står i förbindelse med Utterkalven som delvis är inom Segersjö vattenskyddsområde. Uttran erbjuder stora värden för olika typer av rekreation. Sjön har också stora naturvärden.
- EU s vattendirektiv 2000/60/EG påbjuder aktioner för att förbättra vattenkvaliteten att uppnå en godtagbar ekologisk och kemisk status. Detta är förenat med stora kostnader Därför föreslås att kommunen samt myndigheter att söka ekonomiska medel från EU-bidrag i första hand.
- En viktig förutsättning för att genomföra och påskynda en restaurering av sjön Uttran är att de tre berörda kommunerna Södertälje, Salem och Botkyrka fördjupar ett konstruktivt samarbete mot näringsläckagen. Ett gott exempel är Salems kommun som har tagit i bruk ett nytt dagvattenreningssystem som mynnar ut i sjön Uttran.

- Kommunen föreslås verka för ett förbud mot plastpåsar. Forskning visar att plastpartiklar av nanostorlek av har påträffats i vattenlevande och terrestra organismer.

VILJEINRIKTNING & AVGRÄNSNING

- Viljeinriktning, uppfattas av oss som målen. EU:s direktiv såväl som kommunens mål styr stor del av ambitionen.
- Avgränsning, vattenprogrammet omfattar logiskt allt vatten inom kommunens gränser. Men ekologi är gränslös och kräver god samverkan över kommungränser, för att uppnå målen.

SAMARBETSOMRÅDEN med GRANNKOMMUNER

Vissa samarbeten görs redan, men takten måste öka. Följande samarbeten tycker vi är särskilt viktiga:

- De näraliggande enskilda avloppen mellan kommungränserna.
- Båthamnar och marinors miljöpåverkan
- Samarbeten för de Gröna kilarna med ingående vatten

ALLMÄNNA SYNPUNKTER

- Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem är övertygad om, att denna ambitiösa vattenplan med 9 klassade sjöar, 3 vattendrag, 4 kustvatten och 10 grundvatten, praktiskt och beslutsfärdigt ska kunna vägleda politiker och tjänstemän, så bör huvuddokumentet omvandlas till ett mer hanterbart underdokument.
- Ett villkor för all tänkt byggnation, t.ex. exploateringen av Tumba skog bör rimligen vara en ur Vattenplanen väl genomtänkt dagvattenlösning, som inte strider mot EUs Vattendirektiv.
- Mot bakgrund av pågående klimatförändringar och ökad nederbörd samt stora hårdgjorda ytor, behöver fler dagvattenlösningar uppföras snart.
- Sjöar, Vattendrag och Kustvatten är sammanhängande ekologiska system, liknande de Gröna kilarna. Som leverera livsviktiga ekosystemtjänster.
- Kommunen bör ivra för be vuxna tak som kan ansamla och fördröja tonvis med dagvatten till recipienter.
- Gamla vattendomar och nivåregleringar bör ses över och förnyas, med tanke på klimatförändringarna.
- Vattenvårdsplanen är av största vikt för att nå målen samt följas för att undslippa dryga EU böter.

För naturskyddsföreningen i Botkyrka Salem den 26 oktober 2016.

Jan Peter Falk

Ordförande

Jan Govella

Suppleant

Föreningskretsen Naturskyddsföreningen Botkyrka-Salem med ca 1900 medlemmar bildades 14 juni 1975 och ingår i riksföreningen som har 220 000 medlemmar.

Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem

Adress c/o Arne Söderbom , Rosendalsvägen 4 , 147 63 Uttran